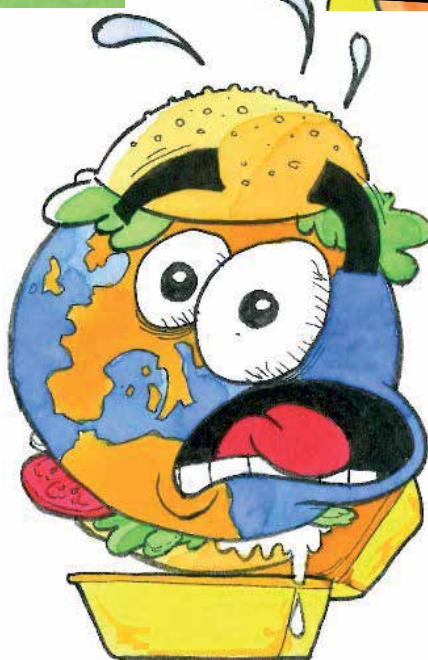
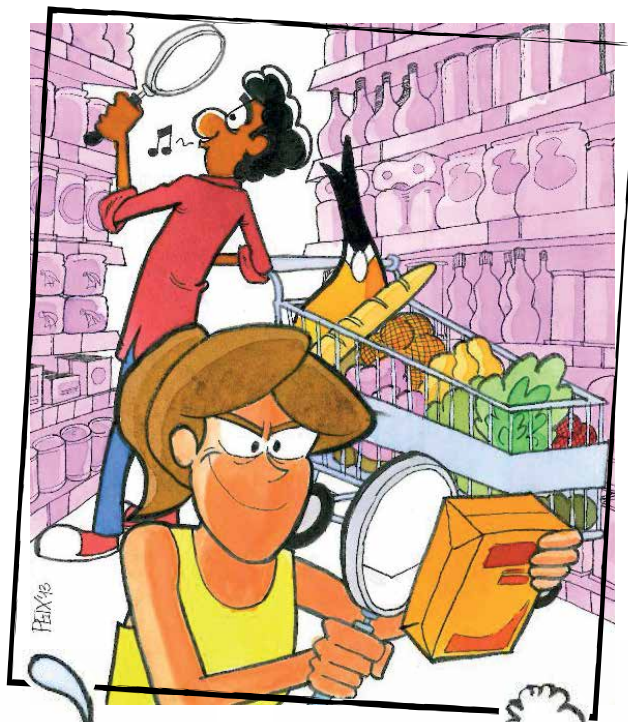
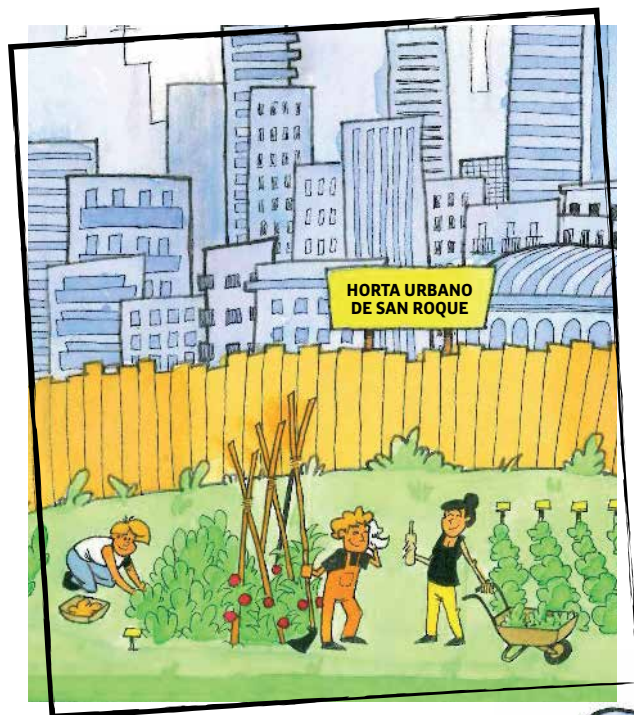

O que o noso frigorífico oculta

Actividades

Observa estas imaxes e responde ás seguintes preguntas:

O que che suxiren estas viñetas?

Que relación hai entre elas?

Que cres que nos mostran?

Apañemos a lupa

Para poder facer un bo traballo de investigación, primeiro necesitamos coñecer, ter datos e recompilar información sobre o que queremos estudar. E como neste *Global express* queremos investigar sobre alimentación, imos buscar no supermercado!

Para realizar esta tarefa, terás que ir ao supermercado esta semana xunto coa túa familia a realizar a compra semanal. Unha vez no supermercado, tes que reparar na orixe dos produtos frescos. A ver se podes incluír unha gran cantidade de peixes, carnes e froita nunha táboa como a seguinte!

Produto	Orixinario de...	Distancia ao lugar de produción

Actividades

Unha vez en casa, tenta situar todos os produtos no mapa.

A ligazón seguinte pode servirche para situar o peixe: http://www.pescalia.com/ZONAS_FAO/index.htm
Neste enderezo, podes encontrar as zonas de captura segundo a FAO e os seus códigos, que son os que moitas veces encontraredes nas etiquetas do produto.

O que che suxire o que descubriches?

Tras a pista dos alimentos

Chegou o momento de apañar a lupa para investigar o que hai detrás do que comemos.

Dividirémonos en **cinco grupos** para seguir a pista dos seguintes alimentos: ananás, carne, pan, perca e millo. Cando terminemos a investigación, poremos en común as nosas conclusións co resto de compañeiros e compañeiras.

Mans á obra!

REIX '08

PERCA

PAN

CARNE

MILLO

ANANÁS

seses...

http://elpais.com/diario/2011/05/07/sociedad/1304719206_850215.html

España come en catro meses a súa cota de pesca

• Un relatorio alerta da dependencia do exterior polos caladoiros esgotados

WALTER OPPENHEIMER | LONDRES | 7 MAY 2011

A partir do 8 de maio, todo o peixe que se consuma en España será, polo menos para efectos estatísticos, procedente de augas de fóra da Unión Europea. Ou procedente das capturas de barcos europeos en augas extracomunitarias ou pura e simplemente comprado a países terceiros. De acordo cun estudo realizado pola New Economics Foundation (NEF) e Ocean2012, os españois consumiron en pouco máis de catro meses toda a cota anual que lles corresponde de peixe procedente de caladoiros europeos, segundo datos de 2007, os últimos publicados.

Esa *peixedependencia* do exterior débese ao efecto combinado do aumento do consumo dese alimento e o crecente empobrecemento das peixeiras europeas, o que obriga as flotas da UE a recorreren a caladoiros máis afastados. Por exemplo, en 1990 España non dependía do peixe exterior até o 18 de xuño. E a UE abasteciase de peixe comunitario até o 2 de setembro, mais agora acaba o 3 de xullo. Hai países que empeoraron con máis rapidez que España. Se no caso español a dependencia chega agora 41 días antes que en 1990, en Italia adiantouse 60, en Portugal 73 e en Francia 85 días. (...)

A UE conta cun dos maiores e máis ricos caladoiros do mundo, mais non soubemos xestionalo de forma responsábel, opina Miquel Ortega Cerdà, coordinador político de Ocean2012, unha alianza de organizacións que defenden a transformación da política europea de pesca para deter a sobrepesca, acabar coas prácticas pesqueiras destrutivas e garantir un uso xusto e equitativo dos recursos pesqueiros. A forma obvia de deter esta tendencia catastrófica é restaurar as poboacións de peixes europeas até uns niveis que permitan unha pesca sustentábel e consumir unicamente o que podamos pescar de forma segura, di Ortega.

Os portugueses son os maiores consumidores, con case 62 quilos por persoa por ano. Mais entre os países máis poboados, España ostenta un claro liderado, con case 45 quilos, por diante de Francia (34), Italia (25) e Reino Unido (20); todos eles moi lonxe de Alemaña (15) e Polonia (11), fronte a unha media europea de 22 quilos por ano e unha media mundial de 17, case o duplo dos nove quilos que se consumían en 1960.

O consumidor non é consciente do problema porque a chegada de peixe de fóra da UE fai que non se dispare o prezo do europeo, a pesar de ser un ben cada vez máis escaso. Así, mentres en 1995 a UE capturaba case oito millóns de toneladas de peixes (peso en vivo) en as súas augas e só algo máis de catro millóns procedían de países terceiros, agora consómese máis peixe extracomunitario (case seis millóns de toneladas) que comunitario (cinco millóns de toneladas).

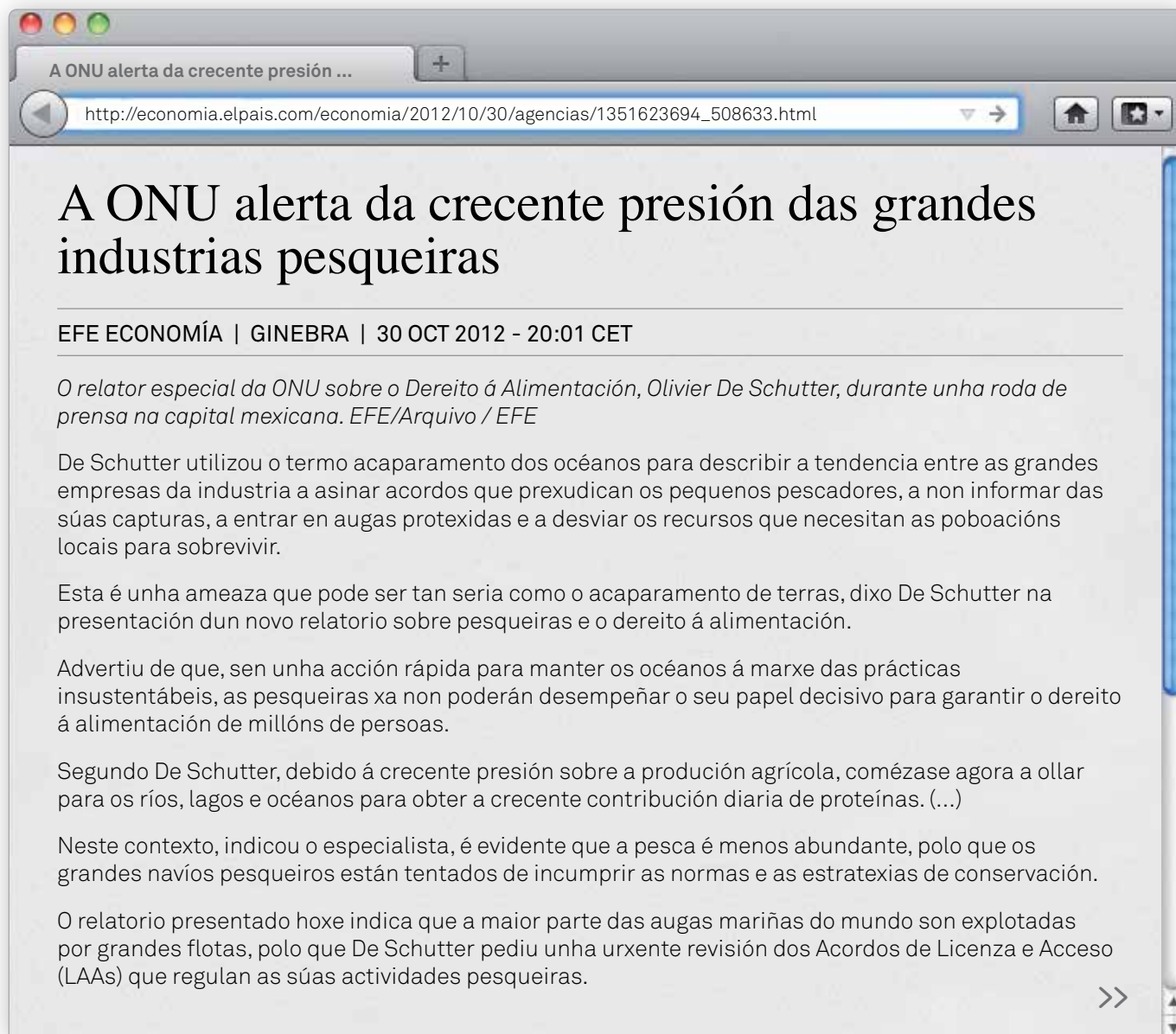

PERCA

Aniol Esteban fai énfase en que un estudo levado a cabo hai uns anos demostrou que a flota británica necesita agora un esforzo 17 veces maior que hai máis dun século para pescar a mesma cantidade de peixes, a pesar do avances en medios tecnolóxicos: iso demostra a brutal deterioración dos caladoiros entre entón e agora.

Unha das solucións que se buscou son as piscifactorías, mais implican, por un lado, o risco de contaminación e transmisión de doenzas, e, por outro, requiren o uso masivo de peixe salvaxe para engordar os peixes dos criadeiros. Se no caso de España non se tivese en conta o consumo de peixe procedente de piscifactorías, o panorama sería mesmo máis negativo. Entón, a dependencia do peixe procedente de países terceiros non sería o 8 de maio senón que se adiantaría ao 24 de marzo.

A ONU alerta da crecente presión das grandes industrias pesqueiras

EFE ECONOMÍA | GINEBRA | 30 OCT 2012 - 20:01 CET

O relator especial da ONU sobre o Dereito á Alimentación, Olivier De Schutter, durante unha roda de prensa na capital mexicana. EFE/Arquivo / EFE

De Schutter utilizou o termo acaparamento dos océanos para describir a tendencia entre as grandes empresas da industria a asinar acordos que prexudican os pequenos pescadores, a non informar das súas capturas, a entrar en augas protexidas e a desviar os recursos que necesitan as poboacións locais para sobrevivir.

Esta é unha ameaza que pode ser tan seria como o acaparamento de terras, dixo De Schutter na presentación dun novo relatorio sobre pesqueiras e o dereito á alimentación.

Advertiu de que, sen unha acción rápida para manter os océanos á marxe das prácticas insustentábeis, as pesqueiras xa non poderán desempeñar o seu papel decisivo para garantir o dereito á alimentación de millóns de persoas.

Segundo De Schutter, debido á crecente presión sobre a produción agrícola, comézase agora a ollar para os ríos, lagos e océanos para obter a crecente contribución diaria de proteínas. (...)

Neste contexto, indicou o especialista, é evidente que a pesca é menos abundante, polo que os grandes navíos pesqueiros están tentados de incumplir as normas e as estratexias de conservación.

O relatorio presentado hoxe indica que a maior parte das augas mariñas do mundo son explotadas por grandes flotas, polo que De Schutter pediu unha urxente revisión dos Acordos de Licenza e Acceso (LAAs) que regulan as súas actividades pesqueiras.

>>

PERCA

Na súa opinión, estes acordos deberían incluír mecanismos de vixilancia máis sólidos para facer fronte á pesca ilegal, ter en conta o impacto das grandes explotacións nas poboacións locais e fortalecer os dereitos laborais dos pescadores.

De Schutter instou os Gobernos a reflexionaren sobre o actual modelo de pesca, apoiando as flotas pequenas, moito máis eficaces no que se refire á relación entre o gasto en combustíbel e as capturas e ao volume de peixe descartado.

A pesca industrial por parte de flotas de altura pode parecer unha opción económica, mais só porque estas flotas poden obter grandes subsidios e externalizar os custos derivados da sobrepesca e da degradación dos recursos, dixo.

O relator afirmou que as xeracións futuras pagarán o prezo cando os océanos fiquen secos.

A ameaza da sobreexplotación

http://elpais.com/diario/2010/11/26/cultura/1290726006_850215.html

A ameaza da sobreexplotación

- 'O pesadelo de Darwin' ou o espolio dos recursos naturais de África

ELENA HIDALGO | MADRID | 26 NOV 2010

A perca do Nilo non sempre estivo aí, é unha intrusa voraz que acabou coa diversidade do lago. Foi introducida nos anos cincuenta, nun experimento atribuído a un funcionario de pesca colonial. Antes da entrada da perca había máis de 300 especies endémicas de cíclidos – uns peixiños que viven de refugallos e algas, fundamentais para mantelo limpo –, mais a perca eliminou máis de 210. Quebrouse o equilibrio. Hoxe, as algas acumúlanse e descompóñense e crece a anoxia na auga.

A introdución de especies exóticas é un gravísimo risco para un ecosistema, sobre todo se a especie non ten competidores, isto é, se é carnívora. A situación é especialmente grave se se trata dun sistema pechado, como é un lago, pon en énfase Ferrán García, coordinador da campaña *non comas o mundo*, que en 2006 analizou o caso do lago Vitoria no estudo *A débeda asociada á perca do Nilo*.

Europa é un dos principais consumidores de perca do Nilo. En 2003, as importacións situábanse nos 45 millóns de quilogramos, segundo datos da FAO, e Barcelona é unha das principais vías de entrada, segundo o estudo citado, con dous millóns de quilogramos comercializados en 2004 en Mercabarna. Porén, García apunta que en 2009 a comercialización se reduciu á metade. A razón non é en absoluto tranquilizadora: comezou a ser importada panga de orixe vietnamita. É un peixe parecido e a situación é similar no relativo a condicións de produción e salarios miserábeis. Entre a perca e a panga, suman eses dous millóns, explica.

PERCA

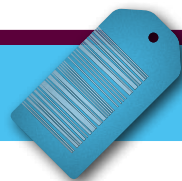
Actividades

1. Todas estas noticias tratan de diferentes problemas que afectan á pesca. En primeiro lugar, e individualmente, asegurádevos de que entendedes o significado de cada unha das noticias e todo o seu vocabulario. Podedes facelo comentándoo cos vossos compañeiros e compañeiras.
2. Resumide cada noticia e poñede un título persoal a cada unha delas.
3. Compartide, con toda a aula, o título e o resumo que elaborastes cada un de vós para cada noticia.
Pactade un único título e unha única mensaxe para cada unha delas.
4. En pequenos grupos, e a partir do traballo anterior, tentade definir o que sabedes respecto a cada un dos temas e o que descoñecedes.
5. Como estamos a traballar o tema da pesca, encargáronnos un traballo para a semana cultural do noso centro. Decidiuse traballar sobre os alimentos e a súa obtención e pedíronnos que elaboremos pósteres explicativos sobre o noso tema de estudo.

Cada membro (ou parella) do grupo farase cargo dun dos problemas que traballamos coas noticias e terá a responsabilidade de explicar ao resto de compañeiros/as as conclusións da súa investigación.

É importante que antes de comezar a traballar, comentedes entre todos os compoñentes do grupo cáles son os pasos que debedes seguir para facer o voso traballo.

>>

PERCA

Actividades

Os vosos pósteres (1,5 m x 1,5 m) deben incluír imaxes e gráficos que ilustren as informacións.

Para cada un deles, pídenos que expliquemos:

- a) En que consiste o problema? Até que punto é grave?
- b) Quen son os protagonistas?
- c) Cales son as súas causas? Por que aparece este problema?
- d) Como se pode solucionar? Hai algunha acción en marcha?
En caso afirmativo, indicar cál.

Fornecemos aquí algunhas ligazóns que vos poden axudar no voso traballo

O estado mundial da pesca e da acuicultura:

<http://www.fao.org/docrep/016/i2727s/i2727s.pdf>

A. Con relación á sobreexplotación pesqueira.

www.noetmengiselmon.org/spip.php?lang=es

<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Defensa-de-los-oceanos/Politica-Pesquera-Comun/Sobreexplotacion/>

<http://ocean2012.eu/?lang=es>

B. Con relación á perca do Nilo.

<http://web.ua.es/es/giecryal/documentos/perca.pdf?noCache=1327093962843>

<http://www.noetmengiselmon.org/IMG/pdf/percacastella.pdf>

http://www.issg.org/database/species/reference_files/100Spanish.pdf

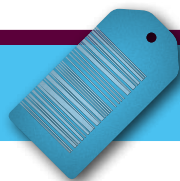
<http://www.veterinariossinfronteras.org/mm/Los%20residuos%20de%20Darwin.pdf>

C. Con relación á industria pesqueira.

www.noetmengiselmon.org/spip.php?lang=es

<http://ocean2012.eu/?lang=es>

<http://www.aquivivegente.org/>

PERCA

Actividades

CONCLUSIÓN FINAIS

7. Conclusións finais

Observa a seguinte táboa e tenta cubrila despois de ouvir as explicacións dos vosos compañeiros/as.

Poñede o nome que escolleu o grupo que o traballou

PROBLEMA 1

Poderíades resumir nunha frase o que aprendestes desta investigación?

Quen son os protagonistas?
Que papel xogan?

No cultivo, elaboración e/ou comercio do produto, puidestes ver algunha situación de desigualdade ou de vulneración de dereitos (humanos, ambientais, laborais, sociais)?

PERCA

PROBLEMA 2

Poñede o nome que escolleu o grupo que o traballou

Poderíades resumir nunha frase o que aprendestes desta investigación?

Quen son os protagonistas?
Que papel xogan?

No cultivo, elaboración e/ou comercio do produto, puidestes ver algunha situación de desigualdade ou de vulneración de dereitos (humanos, ambientais, laborais, sociais)?

PROBLEMA 3

Poñede o nome que escolleu o grupo que o traballou

Poderíades resumir nunha frase o que aprendestes desta investigación?

Quen son os protagonistas?
Que papel xogan?

No cultivo, elaboración e/ou comercio do produto, puidestes ver algunha situación de desigualdade ou de vulneración de dereitos (humanos, ambientais, laborais, sociais)?

O pan, nas súas máis distintas variedades, constitúe a base da alimentación dunha parte importante da poboación mundial. A súa transcendencia histórica é incuestionábel: os emperadores romanos, por exemplo, tiñan claro que para manter a poboación tranquila había que lles ofrecer pan e circo; unha das causas principais que fixeron estoupar a Revolución Francesa en 1789 foi a suba repentina deste produto; ou o goberno franquista, despois da Guerra Civil, aumentou as importacións da iuca da Guinea Ecuatorial (colonia africana española), un tubérculo parecido á pataca, cuxa fariña servía para aumentar a masa do pan. Máis recentemente, moitos especialistas relacionan o estalido das revoltas no mundo árabe co aumento de prezos de produtos básicos como o pan. Porén, preguntácheste algunha vez a importancia do pan nas nosas vidas?

Actividades

1. En primeiro lugar, saberíades enumerar os produtos que contén o pan?

2. Destes produtos, cal credes que é o máis relevante?

Por conseguinte, non parece que un produto tan simple poida ter un custo demasiado elevado, non é?

3. Canto credes que vale unha barra de pan de 250 gramos? Parécevos caro?

Probabelmente, para moitas persoas un custo de 80 céntimos ou un euro non parece demasiado. Máis aínda se temos en conta o prezo dalgúns alimentos que, como a carne, a verdura ou o peixe, consumimos con

asiduidade. Porén, sorprenderache saber que nos últimos dez anos o prezo do pan no Estado español se multiplicou por dez, mentres que os salarios dos traballadores non aumentaron ao mesmo ritmo. E se

ollarmos ao nivel mundial, veremos que, ao ser considerado o alimento básico para millóns de persoas, a suba do seu prezo pode significar pór moitas persoas en risco de fame negra.

Actividades

4. O que vos suxire esta imaxe?

5. A que credes que se debe o aumento do prezo do pan?

PAN

Porén, se investigarmos un pouco máis, veremos que hai outros elementos que fan variar enormemente o prezo final do produto. Aquí tedes dúas opcións para investigar un pouco máis.

Opción 1

Lede os seguintes artigos e apuntade aqueles elementos que tamén fan variar o prezo.

<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=132689>

http://economia.elpais.com/economia/2011/03/03/actualidad/1299141182_850215.html

http://elpais.com/diario/2010/09/13/economia/1284328808_850215.html

Opción 2

Despois, tedes unha serie de debuxos. Tentade buscar a relación que manteñen co prezo do pan.

Foto: Marc Nimerola

Fotos: Blog do Planalto - US Embassy Santiago, Chile

Foto: Pablo Tosco

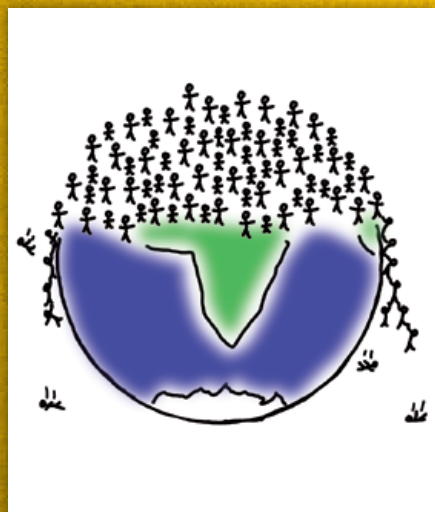

Foto: Milpalebras

PAN

Actividades

6. Por último, lede o texto que tedes a continuación, tendo en conta as preguntas que deberedes contestar.

Cal é a estratexia dalgunhas empresas comerciais con relación á compra de trigo?
Que efectos ten para o consumidor?

Parcévos un sistema xusto? Por que?

Por que credes que este sistema non está regulado?

Credes que as consecuencias son as mesmas en todo o mundo?

Actualmente, a produción e o comercio do trigo segue as estritas leis dun mercado globalizado. Existen millóns de agricultores que venden anualmente a súa produción a compañías comerciais que a distribúen por todo o mundo. Algunhas delas, como Cargill, están presentes en máis de 60 países do mundo, cunha facturación anual de 120.000 millóns de dólares, multiplicando por catro as vendas, por exemplo, da mesma Coca-Cola.

As estratexias comerciais de Cargill son moi ariscadas desde o punto de vista empresarial e, sen dúbida, perigosas desde o punto de vista social. Tratan de controlar a cantidade máxima de trigo dos principais países produtores, mesmo comprando por adiantado colleitas vindeiras, o que se coñece como *mercado de futuros*. Adquirindo tanta cantidade de trigo conséguese o control absoluto do mercado. Se as colleitas son boas, as vendas son realizadas sen ningunha dificultade, aínda que os beneficios poidan ser moderados. Porén, se a colleita foi ma, isto tradúcese en grandes perdas?

Imos pór un exemplo ben ilustrativo. No ano 2008, esta compañía apostou por que as mas colleitas en Rusia (un dos principais produtores mundiais) obrigarían ao seu presidente, Vladimir Putin, a prohibir as exportacións de trigo ao estranxeiro. A xogada, ben calculada polos seus analistas

e medios tecnolóxicos de última xeración que prognostican situacións climáticas, saíulles redonda. Cargill comprara previamente no mercado de futuros grandes cantidades de gran a outros países, que eran gardados na súa despensa. Perante a sensación xeneralizada de que as mas colleitas en Rusia se converterían en falta de trigo, o pánico apoderouse dos mercados e Cargill comezou a vender o seu gran a prezos moi superiores aos da anterior colleita. E, evidentemente, isto desembocou, por un lado, en grandes beneficios empresariais e, polo outro, nun aumento do prezo do pan en moitos países.

A Organización das Nacións Unidas para a Alimentación e a Agricultura (FAO, en inglés) anunciou que a suba dos prezos de produtos como o trigo (84%), o millo (63%) ou o arroz (10%), ameaza moitos países cuxa poboación depende case exclusivamente destes produtos. Aínda que existen outros factores que paralelamente axudan a este proceso inflacionario (o aumento do prezo do petróleo, a mudanza climática ou a introdución de biocarburantes), a especulación cos alimentos hoxe en día é un feito. Moitas ONGs pediron, a través dos seus respectivos gobernos e institucións internacionais, unha regulación para os mercados de materias primas. De momento, con todo, os especuladores continúan a xogar coa comida.

PAN

Fontes

<http://foro.webislam.com/showthread.php?7449-El-hombre-que-control-la-alimentaci%F3n-del-planeta>.

<http://economiaendostardes.blogspot.com.es/2011/05/especular-con-la-comida-es-bueno-o-malo.html>

<http://www.clubdarwin.net/seccion/negocios/cargill-es-acusada-de-especular-con-el-trigo>

Actividades

7. Conclusións finais

CONCLUSIÓN FINAIS

Poderíades resumir nunha frase o que aprendestes na vosa investigación?

Cales son os protagonistas que participan na vosa investigación?
Que papel xogan?

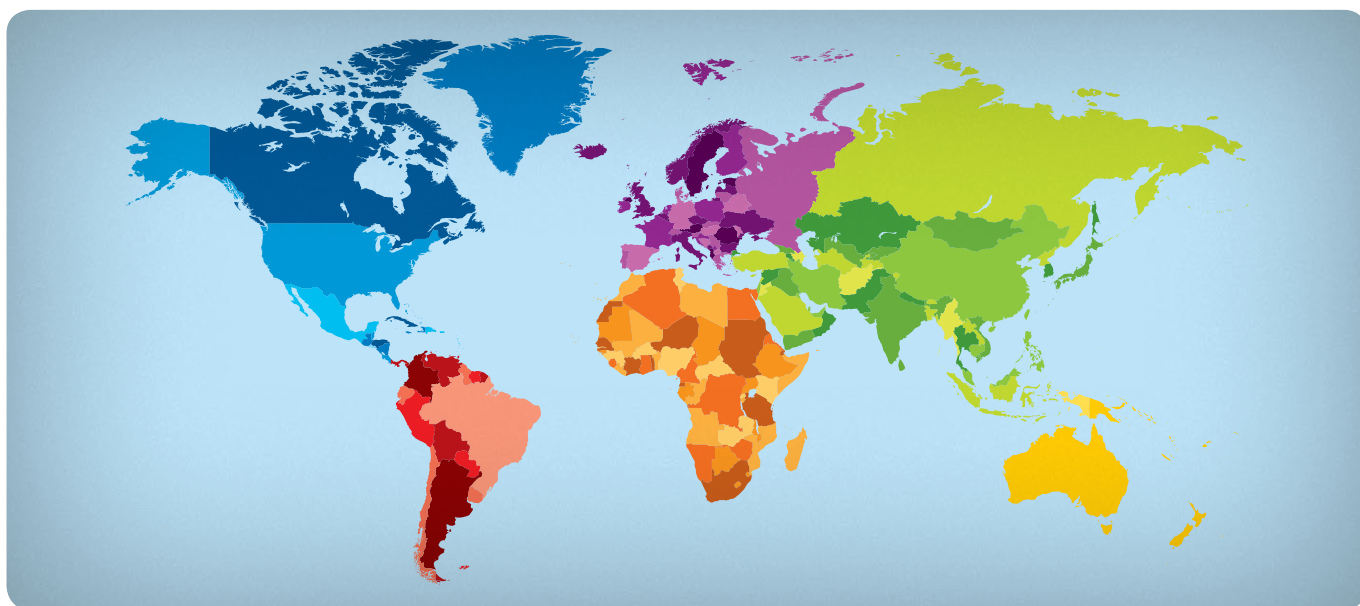
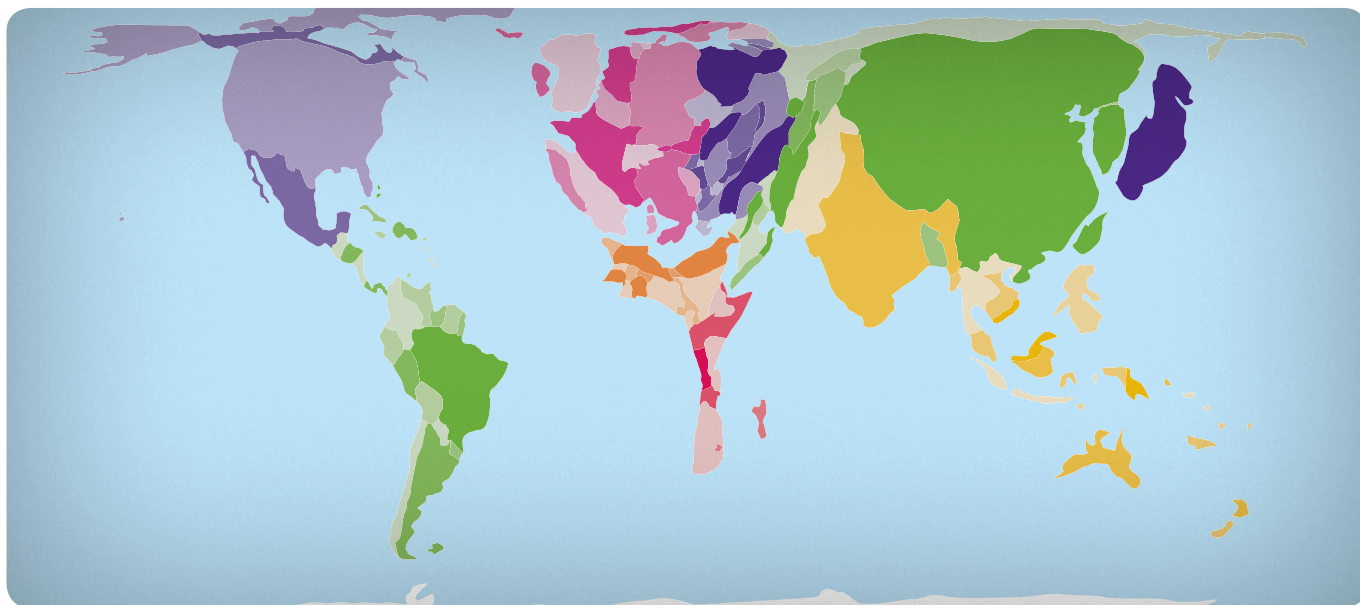
No cultivo, elaboración e/ou comercio do produto, puidestes ver algunha situación de desigualdade ou vulneración de dereitos (humanos, sociais, laborais ou ambientais)?

Actividades

1. O consumo de carne no mundo

O seguinte mapa representa o consumo de carne no mundo. Os países *engordan ou adelgazan* en función do seu consumo de carne. Comparando este mapa cun mapa *normal* como o que tedes abaixo, que diferenzas encontrades? Onde se consome máis carne?

CARNE

Actividades

2. Hamburguesa de tenreira ou de polo?

Parece que en España se consome bastante carne. Canto custa producir esa carne? Imos facer uns cálculos para descubri-lo.

Para facer os nosos cálculos, imos supor que decidimos ir toda a aula a merendar a unha hamburguesaría. Canta carne de tenreira hai nunha hamburguesa?

Pregunta nunha hamburguesaría, xa que en moitas delas vén o peso da hamburguesa escrito no menú. Tamén podes buscalo na Internet, xa que a maior parte das cadeas de hamburguesarías teñen toda a información na súa páxina web.

Coa información recompilada, xa podemos calcular a cantidade de carne que fará falta para preparar as hamburguesas para todos.

Unha vez que sabemos a cantidade de carne que necesitamos, imos calcular a pegada ecolóxica da nosa merenda no *burger*. Producir carne de vacún consome moita auga. Fan falta máis de 15.000 litros de auga para producir un quilo de carne de tenreira.

Canta auga fixo falta para producir a vosa merenda no *burger*? Busca a cantidade de auga que consome unha persoa diariamente e compara os números.

Na táboa seguinte, extraída de <http://www.waterfootprint.org/?page=files/Animal-products> podes encontrar información sobre a cantidade de auga necesaria para producir outros alimentos.

		litro/kg	litro/kcal
	Verduras	322	1,34
	Patacas	387	0,47
	Froitas	962	2,09
	Cereais	1.644	0,51
	Legumes	4.055	1,19
	Leite	1.020	1,82
	Ovos	3.265	2,29
	Carne de polo	4.325	3,00
	Manteiga	5.553	0,72
	Carne de porco	5.988	2,15
	Carne de año	8.763	4,25

Canta auga faría falta se tivésemos pedido hamburguesas de polo?

E para producir as patacas que despois comemos fritas?

CARNE

Actividades

3. Consumimos carne... e recursos enerxéticos!

Ademais de auga, a produción de carne consome moita enerxía. Por cada quilo de carne de tenreira son utilizadas até 1.470 Kcal calorías en maquinaria, transporte e demais. Podemos por tanto calcular cantas calorías custou producir a nosa merenda. A cantidade é grande ou pequena? Como sempre que facemos cálculos, necesitamos comparar con algo. Imos utilizar dúas comparacións:

- Calcula as calorías que teñen as hamburguesas que merendastes. De novo, podes encontrar esta información na web das cadeas de hamburguesas. Compara as calorías que gañamos por comer as hamburguesas e as necesarias para producir a carne.
- O gasóleo produce unha enerxía de 7.320 Kcal por litro. A cantos litros de gasóleo equivale a enerxía necesaria para producir a nosa merenda? Até onde poderíamos chegar en automóbil con esta enerxía?

Unha das causas deste consumo de calorías está no transporte da carne. O seguinte gráfico representa a cantidade de carne de vacún importada e exportada por España nos últimos anos. O que che suxire o gráfico? Hai algo que non encaixa?

CARNE

Actividades

4. As vacas tamén comen

O pan da hamburguesa está feito de fariña de trigo. Paraches a pensar algunha vez que as vacas comen dese mesmo trigo?

Le o seguinte texto e coméntao cos teus compañeiros e compañeiras.

(...) unha certa área de cultivo dá para alimentar máis persoas se comemos directamente a colleita que se lla damos ao gando para comer despois a súa carne.

Por exemplo, un campo dunha hectárea alimentará 22 persoas nun ano se se cultivan patacas, 19 se se cultiva arroz, dúas se se usa para alimentar años e unha se alimenta tenreiras. Unha dieta con moita carne require en torno de 4.000 m² de cultivos, mentres que unha dieta basicamente vexetariana require 1.000 m². Ao nivel mundial, o 50% do trigo, o 70% do millo e o 95% da soia destínanse á gandaría. En 1999, a superficie mundial de pastos era máis do duplo que a de cultivos.

É por isto que se relaciona a desnutrición no Sur coas políticas agroalimentarias para satisfacer a dieta do Norte, moito máis carnívora.

Adaptación dun fragmento do artigo Consum conscient de carn: aquí hi ha tall

Número 19 d'Opcions (CRIC)

<http://opcions.org/sites/default/files/revistas/19Carn.pdf>
(en catalán)

En que países credes que se cultiva o trigo, soia ou millo que se utiliza para alimentar a carne que despois comemos?

Como é a dieta maioritaria destes países?

Pensabas que a nosa dieta estaba tan relacionada coa situación que describe a última frase do texto?

CARNE

Actividades

5. A modo de conclusión

Ao longo desta actividade, fixemos unha morea de cálculos que nos permitiron descubrir o que custa producir a carne, en particular a de tenreira. Imos tentar resumir todo o que aprendemos até agora respondendo a estas tres preguntas:

CONCLUSIÓNS FINAIS

Poderías resumir nunha frase o que aprendestes na vosa investigación?

Cales son os protagonistas que participan na vosa investigación? Que papel xogan?

Puidestes ver algunha situación de desigualdade ou vulneración de dereitos (humanos, sociais, laborais ou ambientais) na produción e comercio da carne?

Actividades

Nesta investigación, imos facer un xogo de rol; ou, o que é o mesmo, imos meternos na pel dos personaxes da situación que imos ler a continuación, na que se ten que decidir se no municipio serán cultivados transxénicos ou será declarada Zona Libre de Transxénicos.

O voso obxectivo é esquecervos das vosas ideas e opinións sobre o tema dos transxénicos e asumir e investigar as que corresponden co personaxe que vos tocou, así como ter claros os argumentos que ides defender para conseguir que sexa a vosa postura a dominante. Darémosvos algúns argumentos que deberedes ampliar para poder convencer aos demais.

Ánimo e bo traballo!

Situación

En Pinospuente, unha vila eminentemente agrícola, en que o campo é a fonte principal de riqueza, e perante a perda significativa de competitividade da súa produción, preséntaselles o dilema de facer unha reconversión do sector mudando a súa forma tradicional de produción, introducindo millo transxénico, ou orientar a súa actividade para o cultivo ecolóxico, sabendo que ambos son incompatíbeis. Esta decisión será tomada nun pleno do concello en que se abordará que algúns

agricultores dunha rexión poñan en marcha cultivos de transxénicos (OGMS*) ou que a súa comarca sexa declarada Zona Libre de Transxénicos.

Cada un de vós tereades un tempo para preparar os vosos argumentos e a opinión que ides defender, dependendo do papel que vos toca representar no pleno. É moi importante que deixedes a un lado as vosas ideas sobre o tema e vos metades no papel que vos tocou representar,

facendo vosos os argumentos que o voso personaxe ten para defender os seus intereses e elaborar boas razóns que vos permita convencer os outros.

Deberedes tomar unha decisión pactada e argumentada (que despois un portavoz exporá ao grupo-aula). Poderá ser nomeado un alcalde que poderá actuar como moderador e asegurar que se chegue a unhas conclusións argumentadas.

* Un transxénico ou Organismo Modificado Xeneticamente (OMG) é un organismo vivo que foi creado artificialmente manipulando os seus xenes. A manipulación xenética consiste en illar segmentos do ADN (o material xenético) dun ser vivo (virus, bacteria, vexetal, animal e mesmo humano) para introducilos no de outro.

MILLO

Personaxes

Mr. Smith, representante de Monsanto, transnacional que vende sementes de millo transxénico, que tratará de convencerlos a toda costa das súas bondades. Evidentemente, leva unha suculenta comisión por contrato. (Deberá ter ben aprendido os argumentos a favor dos OGMs).

Mr. Smith

Argumentos:

- 1) A FAO (Organización para a Alimentación e a Agricultura) manifesta: [...] que a enxeñaría xenética pode contribuír para elevar a produción e produtividade na agricultura, silvicultura e pesca.

Font: FAO. Declaración de la FAO sobre biotecnología

<http://www.fao.org/biotech/fao-statement-on-biotechnology/es/>

- 2) O millo MON 810 é unha variedade de millo transxénico ao cal se lle introduciu o xene dunha bacteria (*Bacillus Thuringiensis*) que produce unha toxina de tipo insecticida. O obxectivo é aumentar a resistencia do cultivo de millo aos ataques dos insectos e garantir o éxito da súa produción.

<http://www.monsanto.com/global/es/Pages/default.aspx>

Outras ideas:

Rebater as obxeccións dos ecoloxistas

<http://www.tierramerica.net/2002/0324/dialogos.shtml>

As indiscutíbeis calidades dos transxénicos

<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>

<http://www.terragnijurista.com.ar/doctrina/transgenicos.htm>

As indiscutíbeis calidades dos transxénicos

<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>

MILLO

Ana

Ana, representante da asociación de agricultores e agricultoras da vila. Nos últimos dez anos están a asistir a profundas mudanzas no sector agrícola que lles fixeron perder moita competitividade nun mercado cada vez máis difícil, en que as grandes distribuidoras marcan unhas condicións cada vez máis difíciles de cumprir. Ana coñece ben o campo e ve como agricultoras e agricultores doutras comarcas están nunha situación parecida. A asociación está ben informada de cómo está o sector do millo e de cómo o millo transxénico ten cada vez máis presenza. O seu desafío e a responsabilidade do seu cargo obrígana a buscar unha solución para poder manter a súa produción e a súa forma de vida.

Argumentos (situación do sector):

- 1) A grave situación do campo, cuxos problemas máis importantes son: a) a progresiva perda de rendibilidade da produción agrícola; b) os problemas medioambientais: mudanza climática; a contaminación dos solos e da auga; c) a gran dependencia de fertilizantes e pesticidas que son máis custosos, así como o gasóleo para as máquinas, d) a cada vez máis complicada venda dos seus produtos cun prezo que estea por cima do prezo que lles custa producilos.

<http://www.coag.org/>
<http://www.upa.es/>

- 2) A dependencia do mercado das sementes, comercializadas por poucas empresas no mundo – algunhas delas vinculadas á comercialización de transxénicos –, imponse cada vez como máis irremediábel e a consecuente dependencia de fertilizantes, pesticidas... E as súas consecuencias medioambientais (empobrecemento dos solos que cada vez necesitan máis fertilizantes e teñen menos capacidade de produción; a consecuente contaminación das augas).

Relatorio sobre a situación da agricultura no mundo:

<http://www.monsanto.com/global/es/Pages/default.aspx>

Outras ideas:

Os pequenos agricultores asfixiados polas grandes distribuidoras
<http://periodismohumano.com/economia/el-campo-espanol-cae-en-poder-de-los-%E2%80%98hiper%E2%80%99.html>

As subvencións agrícolas (PAC) favorecen os grandes terratenentes
<http://www.lavanguardia.com/economia/20111012/54229545045/bruselas-exigira-a-espana-que-se-ajuste-el-reparto-de-ayudas-agricolas.html>

Poucas compañías dominan toda a produción agrícola
Pode o cultivo ecolóxico ser unha alternativa?

<http://agroica.peruforo.org/t8-agricultura-ecologica-frente-los-cultivos-transgenicos>
<http://www.ugr.es/~eianez/Biotecnologia/vegetal.html>

MILLO

María

María, alcaldesa de Pinospuente.
Proponse que sexa un personaxe máis mao (exemplo: alcaldesa)

A alcaldesa, xa con tres lexislaturas na alcaldía e bastante influencia dentro do seu partido ao nivel rexional, está a facer méritos para continuar a ascender na súa carreira política. A súa posición perante o dilema proposto é a de quen ve nos cultivos transxénicos unha oportunidade de desenvolvemento e creación de riqueza rápida para a vila. Mesmo algúns din que a empresa de sementes transxénicas lle ofreceu unha suculenta comisión se estes cultivos son implantados no seu municipio.

Argumentos:

- 1) Destaca os grandes beneficios económicos e o crecemento do municipio que poderían fornecer os cultivos transxénicos.
- 2) Defende que os OMGs son o futuro e non se pode ir contra o progreso, referindo a idea de que o seu cultivo á grande escala os poría á cabeza dunha agricultura innovadora e non deben perder esta oportunidade de ser un dos municipios que ocuparían un dos primeiros lugares no uso deste cultivo.
- 3) Vantaxes dos OGM
<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>
<http://www.terragnijurista.com.ar/doctrina/transgenicos.htm>
- 4) Argumentos para desmontar os supostos riscos dos transxénicos
<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>

MILLO

David: pertence a un grupo ecoloxista que loita contra a implantación de cultivos transxénicos, especialmente o millo modificado xeneticamente. A súa asociación ten un conxunto de argumentos que deben ser moi ben preparados para este pleno crucial en que se decidirá o futuro da comarca.

David

Argumentos:

- 1) Os coñecementos científicos actuais non son suficientes para predicir con exactitude as consecuencias desta manipulación, nin a súa evolución e interacción con outros seres vivos unha vez liberado un OMG no medio ambiente.

A produción de organismos xeneticamente modificados na súa maior parte é creación de empresas transnacionais a que só lles interesa a xeración de ganancias extraordinarias coa menor cantidade posíbel de custos.

En Francia, foi prohibido o cultivo de millo transxénico MON 810 de Monsanto.

- 2) No caso do millo, foron producidos novas variedades deseñadas para resistir o consumo indiscriminado de herbicidas que a mesmas empresas transnacionais producen (Monsanto, Novartis, Du Pont, etc.). A resistencia aos herbicidas fai posíbel que a planta sexa pulverizada con grandes cantidades sen que morra, ou brinda á planta a capacidade de resistir insecticidas máis tóxicos que os usuais.

Outras ideas:

O negocio das corporacións agroquímicas

<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/En-el-campo/>

Consecuencias sobre a saúde

<http://www.ecologistasenaccion.org/article20452.html>

http://www.ecoportal.net/Temas_Especiales/Transgenicos/Soja_transgenica_Milagro_o_maleficio._Las_dos_caras_de_una_misma_cosecha

Outras consecuencias:

Contaminación e deterioración do medio ambiente

<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/En-el-campo/>

Desprazamento e situación socioeconómica do seu cultivo

http://www.ecoportal.net/Temas_Especiales/Transgenicos/Soja_transgenica_Milagro_o_maleficio._Las_dos_caras_de_una_misma_cosecha

Problema da coexistencia de cultivos transxénicos e non
<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/En-el-campo/Contaminacion-transgenica-Imposible-coexistencia-entre-cultivos/>

Os cultivos transxénicos non alimentan o mundo. O 99,5% de agricultores e agricultoras non os cultivan
<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/>

Tamén podería introducir o que ocorre noutras zonas en que se foron implantados cultivos intensivos

Raquel Vásquez, coordinadora da Asemblea de Mulleres Rurais.

Está a nos afectar porque os monocultivos son palma africana, cana, ananás... Aféctanos a través da contaminación, porque toda a súa produción é tratada con químicos, e tamén está o desvío dos ríos para as súas parcelas. No tempo de chuvia forte, a mudanza do curso dos ríos provoca inundacións. Agora estamos a ter pragas moi fortes. As avionetas fumigan e ese veneno que teoricamente vai ás plantacións dispérsase no ambiente, provocando doenzas, grans na pel, alerxias... Se non os vacinamos, os animais morren. (...) comen herbas, ás veces están contaminadas. Iso vai contra a seguridade alimentaria. O ano pasado, a praga que fixo que a milpa (millo) se perdese, e despois as inundacións, acabaron de podrecer todo. Retiramos millo podre que non se podía consumir. Ao non ter millo, vémonos obrigados a comprar millo de importación, moitas veces podre ou contaminado. Estamos a propor tamén ao Goberno que, se hai produción de millo, haxa garantía e que eses alimentos se reserven. Ademais, como dicía antes, as terras están bastante tocadas, non producen como antes. Entón, a xente vese obrigada a comprar outros produtos que non son os nosos. Estamos bombardeados por produtos que non son da nosa canastra. Non queremos depender de produtos importados. Os que temos terra, o que queremos é producir, mais non queremos experimentar con cousas estrañas, como por exemplo con feixón que ademais posibelmente é transxénico... Porque aquí tamén hai coñecemento do que queremos sementar. En lugar de nos traer produtos que non son nosos, que nos axuden a reactivar a produción de acordo co que di a comunidade.

MILLO

Juan

Juan, veciño da vila, xubilado do campo, filántropo... Vive nel desde sempre e quere que a xente fique na súa vila en lugar de emigrar á cidade, e evitar o perigo de que termine converténdose nunha vila abandonada. Ten a sabedoría popular da experiencia e coñece ben a historia do campo, porque, ademais de tela vivido nas súas propias carnes, se preocupou de investigar a situación da agricultura no mundo.

Saberes:

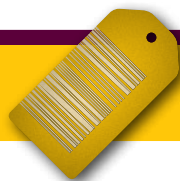
- 1) A agricultura tradicional e de subsistencia baseada en tracción animal, intercambio e mellora das sementes por selección e híbridos naturais, adubos animais, coidado da terra, técnicas tradicionais de almacenamento dos produtos.
- 2) A revolución verde que representou a dependencia da tracción mecánica, sementes híbridas comercializadas, uso dos fertilizantes e praguicidas coa consecuente dependencia do petróleo, erosión e contaminación dos solos e da auga...
- 3) Problemas do campo actual: (ver as denuncias das asociacións agrarias como COAG ou UPA:
<http://www.coag.org/>
<http://www.upa.es/>

Outras ideas:

Situación do campo actual

- a) Dependencia do mercado das sementes
http://www.telegrafo.com.ec/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=54965&Itemid=16
- b) Os problemas medioambientais
- c) As subvencións agrícolas (PAC) favorecen os grandes terratenentes
http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/06/03/actualidad/1338754100_733390.html
<http://www.elmundo.es/elmundo/2011/12/17/andalucia/1324125625.html>
- d) Grandes distribuidoras e diferenza de prezos en orixe e en destino
<http://www.ideal.es/almeria/v/20120123/agricultura/diferencia-precio-entre-origen-20120123.html>

Parécelle interesante ter en conta a alternativa do cultivo ecolóxico
<http://www.elnortedecastilla.es/v/20100523/zamora/alternativa-crisis-agraria-20100523.html>

MILLO

Actividades

Xa estamos preparados e preparadas?

É o momento de levardes a cabo o pleno municipal, para o cal deberedes seguir as regras de ouro do diálogo: respectar e escoitar a vez de palabra; só falar cando a persoa moderadora, no noso caso a alcaldesa, nos dea a palabra, e buscar os mellores argumentos.

Conclusións finais

Despois de celebrado o pleno, debedes facer unha síntese das conclusións do debate e escoller os catro ou cinco argumentos de acordo e de desacordo que tiveron máis importancia no desenvolvemento do mesmo.

CONCLUSIÓNS FINAIS

Poderías resumir nunha frase o que aprendestes na vosa investigación?

Cales son as posicións que entran en xogo na vosa investigación? Que papel xogan?

No cultivo, elaboración e/ou comercio do produto, puidestes ver algunha situación de desigualdade ou vulneración de dereitos (humanos, sociais, laborais ou ambientais)?

É media mañá, e a calor sufocante da estación das chuvias en Costa Rica deu ao aire das plantacións unha textura de chumbo. No horizonte, onde os picos de millares de plantas de ananás se funden nunha brétema verde-gris, traballa unha máquina pulverizadora. Mantense firme e en silencio, como un insecto xigante que acaba de se pousar en terra tras un voo na procura dunha presa. Os seus longos bra-

zos articulados repousan para atrás sobre a súa cabeza, mentres que o seu ventre, unha cisterna no remolque traseiro da máquina marcado cunha caveira e un par de tibias cruzadas, se volve encher coa súa próxima carga tóxica. Subitamente, o zunido comeza de novo, os brazos desdóbranse, ábreanse as mangueras do spray, e o insecto comeza a cuspir implacablemente o seu veneno ao seu redor.

Adaptado de The Guardian:

<http://www.guardian.co.uk/business/2010/oct/02/truth-about-pineapple-production>

Actividades

1. Esta é a páxina web da empresa de froitas **Fyffes** (www.fyffes.com), que se dedica á produción e comercialización de froitas por todo o mundo. Que sentimentos cres que a empresa tenta inspirar cos seu deseño?:

ANANÁS

Actividades

2. Todos e todas sabemos que o ananás é unha das nosas froitas favoritas e que ten moitas propiedades beneficiosas para o noso organismo. Ademais das vitaminas e minerais, o ananás axuda á dixestión, á circulación do sangue e a eliminar toxinas. Algúns estudos revelan efectos anticanceríxenos e antiinflamatorios. Porén, sabías que o ananás pode ser tamén moi prexudicial para o ser humano? Consulta esta lista sobre os efectos do ananás no organismo, e decide cómo é posíbel:

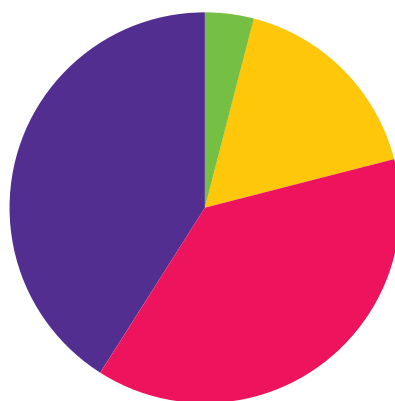
- danos oculares e perda de visión
- náusea e vómitos
- irritacións da pel
- depresión
- esgotamento
- feridas e cortes
- irritación de garganta
- danos pulmonares

3. Como seguramente adiviñastes, non se trata dos efectos do consumo, senón do **cultivo** do ananás. En efecto, o traballo nas plantacións é moi duro e expón o traballador a duras condicións ambientais e laborais, así como a numerosos produtos químicos usados como pesticidas. Propómosvos que vos informedes sobre cómo o ananás chega do campo á nosa mesa, respondendo ás seguintes preguntas.

- De onde veñen a maior parte dos ananás que consumimos?
- Nas mans de quen está o negocio do ananás? Canto creceu negocio do ananás nos últimos anos?
- Como se distribúen os beneficios que xera o negocio do ananás entre (1) os traballadores, (2) as multinacionais distribuidoras, (3) os negocios de venda ao público e (4) os propietarios das plantacións?

Fontes que podes consultar:

<http://www.frutasjustas.org>
<http://www.guardian.co.uk/business/2010/oct/02/truth-about-pineapple-production>
(en inglés)

41% -
4% -
17% -
38% -

ANANÁS

Activitats

4. Moitas ONGs, asociacións, sindicatos e (poucos) medios de comunicación fanse eco das reivindicacións dos traballadores e traballadoras do sector, mais os grandes intereses creados silencian estas voces para evitar que a verdade sobre o ananás chegue aos consumidores. Porén, un documental que o xornal *The Guardian* realizou hai uns anos tivo certo impacto no sector, e algunhas empresas víronse obrigadas a levar a cabo medidas de lavado de cara para calmar as protestas de moitos cidadáns, cansos de contribuír para a explotación laboral e medioambiental de Costa Rica e outros países produtores de ananás.

Propómosvos que vexades o vídeo e tomedes notas para, posteriormente, facer un resumo sobre o vídeo que responda a algunhas destas preguntas:

- Quen son os principais afectados no negocio do ananás?
- Cales son os principais problemas que sofren?
- Que dificultades teñen os afectados para denunciar ou tentar solucionar os seus problemas?
- Ofrece o vídeo algún tipo de solución aos seus problemas?

<http://www.guardian.co.uk/environment/video/2010/nov/10/pinas-coast-rica>

Resumo:

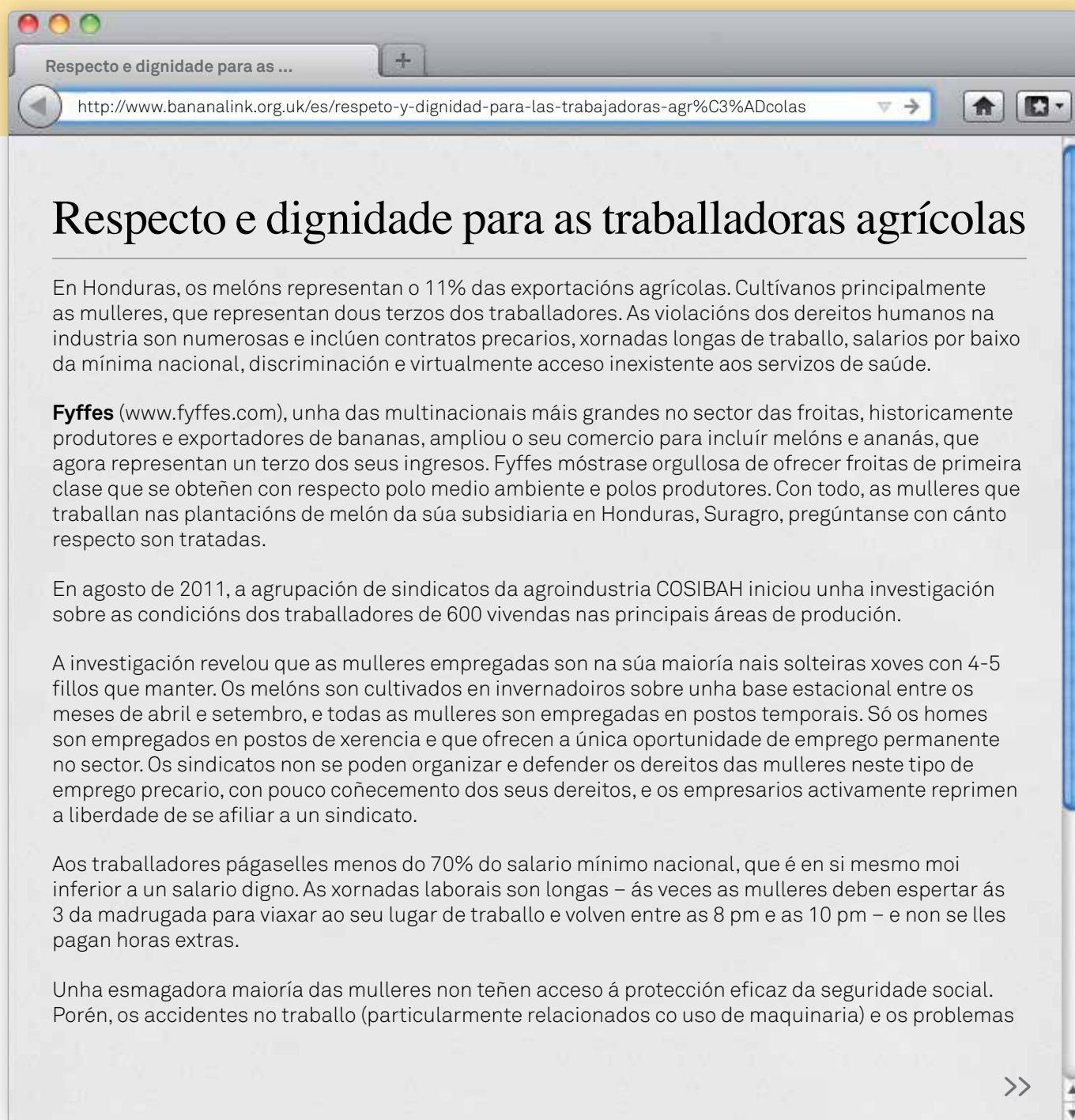

ANANÁS

Actividades

5. Quen peores condicións laborais sofre no negocio internacional do ananás, e da froita en xeral, é a muller traballadora. Lede o seguinte artigo e comentade na aula os aspectos que máis vos chamen a atención:

Respecto e dignidade para as ...

<http://www.bananalink.org.uk/es/respeto-y-dignidad-para-las-trabajadoras-agr%C3%ADcolas>

Respecto e dignidade para as traballadoras agrícolas

En Honduras, os melóns representan o 11% das exportacións agrícolas. Cultívanos principalmente as mulleres, que representan dous terzos dos traballadores. As violacións dos dereitos humanos na industria son numerosas e inclúen contratos precarios, xornadas longas de traballo, salarios por baixo da mínima nacional, discriminación e virtualmente acceso inexistente aos servizos de saúde.

Fyffes (www.fyffes.com), unha das multinacionais máis grandes no sector das froitas, historicamente produtores e exportadores de bananas, ampliou o seu comercio para incluír melóns e ananás, que agora representan un terzo dos seus ingresos. Fyffes móstrase orgullosa de ofrecer froitas de primeira clase que se obteñen con respecto polo medio ambiente e polos produtores. Con todo, as mulleres que traballan nas plantacións de melón da súa subsidiaria en Honduras, Suragro, pregúntanse con canto respecto son tratadas.

En agosto de 2011, a agrupación de sindicatos da agroindustria COSIBAH iniciou unha investigación sobre as condicións dos traballadores de 600 vivendas nas principais áreas de produción.

A investigación revelou que as mulleres empregadas son na súa maioría nais solteiras xoves con 4-5 fillos que manter. Os melóns son cultivados en invernadoiros sobre unha base estacional entre os meses de abril e setembro, e todas as mulleres son empregadas en postos temporais. Só os homes son empregados en postos de xerencia e que ofrecen a única oportunidade de emprego permanente no sector. Os sindicatos non se poden organizar e defender os dereitos das mulleres neste tipo de emprego precario, con pouco coñecemento dos seus dereitos, e os empresarios activamente reprimen a liberdade de se afiliar a un sindicato.

Aos traballadores págaselles menos do 70% do salario mínimo nacional, que é en si mesmo moi inferior a un salario digno. As xornadas laborais son longas – ás veces as mulleres deben espertar ás 3 da madrugada para viaxar ao seu lugar de traballo e volven entre as 8 pm e as 10 pm – e non se lles pagan horas extras.

Unha esmagadora maioría das mulleres non teñen acceso á protección eficaz da seguridade social. Porén, os accidentes no traballo (particularmente relacionados co uso de maquinaria) e os problemas

>>

ANANÁS

de saúde, causados polo uso intensivo de agroquímicos (doenzas respiratorias, problemas da pel e de visión) son comúns, e agravados pola falta de equipamento de protección adecuada.

Aínda que o acceso ao sistema nacional de seguridade social debería estar garantido, a miúdo os empregadores non pagan as contribucións, e por tanto negan ás mulleres o acceso aos servizos, en particular aos servizos de saúde. Onde haxa acceso á atención médica privada, os servizos médicos están demasiado lonxe para responder a tempo aos accidentes nas plantacións.

Adaptado de: <http://www.bananalink.org.uk/es/respeto-y-dignidad-para-las-trabajadoras-agr%C3%ADcolas>

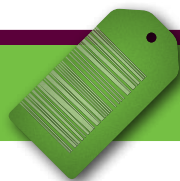
Actividades

6. Unha empresas produtoras de ananás, Grupo Acon, escribiu unha carta ao xornal *The Guardian* defendéndose das acusacións. Estes son os puntos principais que esgrimían na súa defensa:

- Grazas ao negocio do ananás, Costa Rica ingresa máis de 700 millóns de dólares.
- A industria xera máis de 25.500 empregos directos, e millares de empregos indirectos máis.
- Os traballadores e as empresas manteñen en liñas xerais boas relacións; proba diso é a baixa actividade sindical e un baixísimo nivel de conflito.
- Os traballadores do ananás gañan polo xeral máis que o salario mínimo nacional de Costa Rica, 73 fronte a 62 euros semanais.
- As empresas proporcionan aos seus traballadores as ferramentas e os equipamentos de seguridade necesarios para protexer a súa saúde.

Porén, a pregunta é: escoitouse realmente o que din as e os traballadores?

Credes que estes argumentos, e a idílica visión da froita na páxina web da actividade inicial, se corresponden con *toda* a realidade?

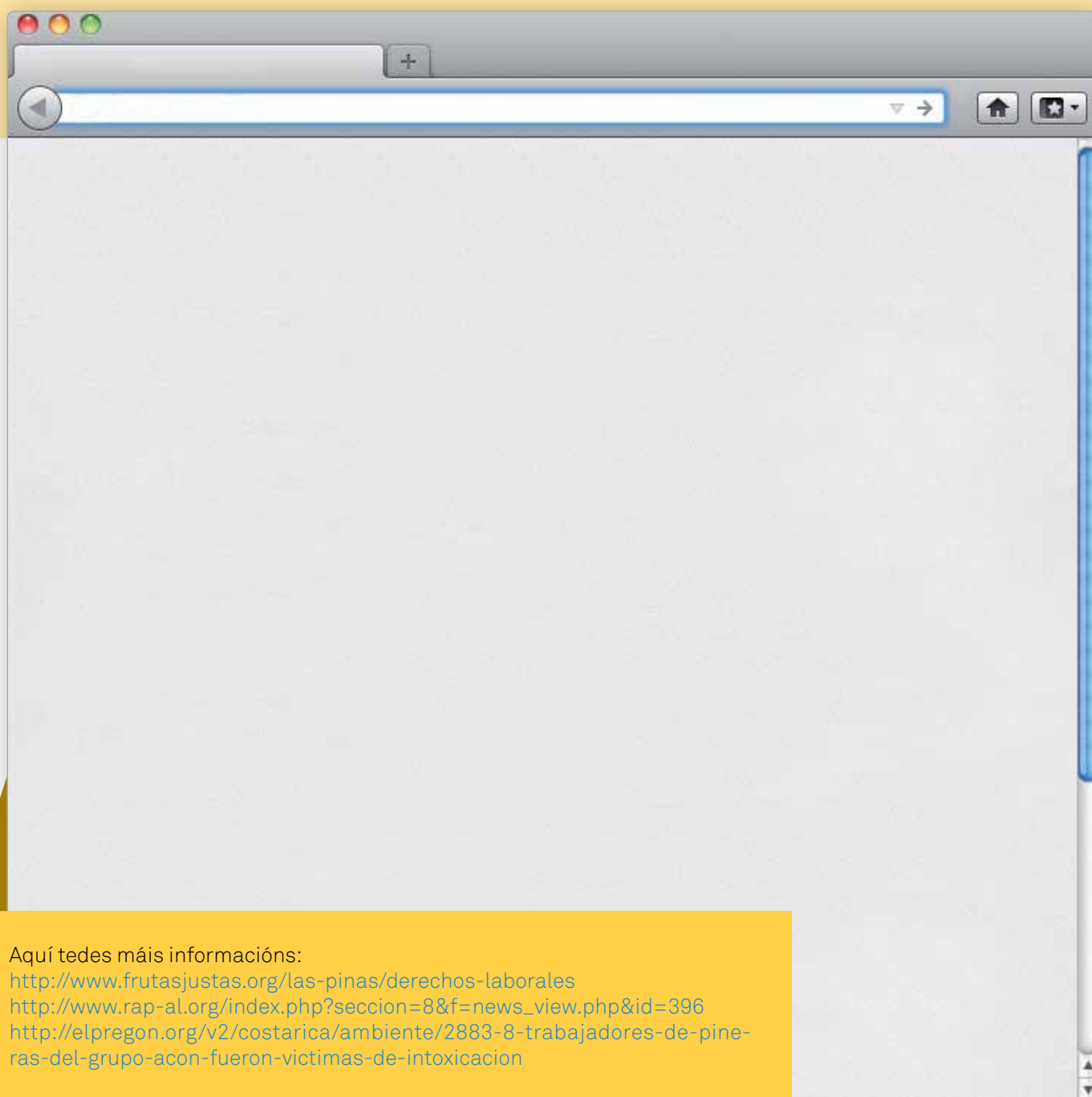
ANANÁS

Actividades

AGORA É A NOSA VEZ PARA RESPONDER ÁS EMPRESAS DE FROITAS

Propómosvos que redeseñedes a páxina web da empresa Fyffes, mostrando unha visión máis real e crítica do que oculta o negocio da froita. Non esquezades incluír debuxos ou fotografías, as ligazóns que incluíriades e algúns slogans ben visíbeis. Trátase só dun bosquexo, non dunha páxina web real.

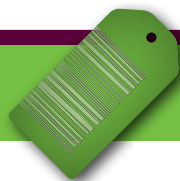

Aquí tedes máis informacións:

<http://www.frutasjustas.org/las-pinas/derechos-laborales>

http://www.rap-al.org/index.php?seccion=8&f=news_view.php&id=396

<http://elpregon.org/v2/costarica/ambiente/2883-8-trabajadores-de-pine-ras-del-grupo-acon-fueron-victimas-de-intoxicacion>

ANANÁS

Actividades

7. Conclusións finais

CONCLUSIÓN S FINAIS

Poderíades resumir nunha frase o que aprendestes na vosa investigación?

Cales son os protagonistas que participan na vosa investigación? Que papel xogan?

No cultivo, elaboración e/ou comercio do produto, puidestes ver algunha situación de desigualdade ou vulneración de dereitos (humanos, sociais, laborais ou ambientais)?

Compartindo conclusións

Chegou o gran día: os equipos de investigación reunímonos no Congreso Anual de Investigación Alimentaria. Todos os equipos exporemos ao resto da aula as conclusións da nosa investigación.

Despois de escoitar os nosos compañeiros e compañeras, que conclusións podemos tirar sobre o sistema alimentario?

Podedes compartir as vosas conclusións no blog de Alimentando ideas (www.classforchange.org)

Alternativas: as túas decisións cando consumes poden mudar o mundo

Lonxe de sermos unicamente consumidores/as individuais, como moitas veces nos fan crer, somos axentes activos, con espírito crítico e informado, e con capacidade para nos organizarmos colectivamente; esta é a fórmula imprescindible para poder construír alternativas ao noso sistema alimentario actual.

Para que despois non digan que non hai alternativas, a continuación tedes algunhas propostas:

1. Comercio xusto

É unha forma alternativa de comercio promovida por varias ONGs, movementos sociais e pola ONU para establecer unha relación comercial transparente e xusta entre produtores e consumidores. Garante aos consumidores e ás consumidoras que os produtos que adquiren foron elaborados en condicións dignas, sen explotación, con salarios xustos e que se comercializan sen intermediarios ou cadeas de distribución que fixen regras abusivas.

<http://comerciojusto.org/>

2. Cooperativas e grupos de consumo

Foto: Donostia - San Sebastián 2016

Nas cooperativas de consumo ecolóxico, os consumidores asóciense e contactan directamente co/a produtor/a para comprar os alimentos e compartir responsabilidades, fomentando un sistema produtivo máis xusto socialmente e respectuoso co medio, e evitando os consumos enerxéticos que se suman ao alimento ao engadir fases na cadea de distribución.

<http://consaborcooperativo.net/>

3. Comercio de barrio e pequeno comercio, primando os produtos locais

Foto: Casa FdE Porto Alegre

Segundo o Centro de Investigación e Información en Consumo (CRIC), coa enerxía que gastamos en ir unha soa vez a comprar en automóbil poderíamos manter acesa unha lámpada máis de 800 horas. Ademais, así se apoia o pequeno comercio, favorecendo a economía local e establecendo un contacto máis próximo co vendedor ou vendedora. O persoal do comercio de proximidade adoita saber de onde veñen os alimentos.

4. Alimentos ecolóxicos

Son menos intensivos no seu consumo de enerxía que os producidos convencionalmente. Se estes alimentos son frescos, de proximidade e de época, ademais se reducen gastos enerxéticos de distribución e mantemento e se fortalece un sistema alimentario máis humano e en sintonía co medio.

<http://www.agricultura-ecologica.com/>

5. Hortas urbanas e sociais

Foto: Israel García

As hortas sociais e urbanas son iniciativas promovidas por asociacións, e mesmo por algúns concellos, para desenvolver a horticultura co obxectivo de ofrecer á comunidade actividades de conciencia e produción de alimentos á marxe do sistema habitual da súa adquisición nos supermercados, sendo propostas mesmo como alternativa de produción e consumo.

<http://proyectoeljannat.blogspot.com.es/>

6. Sexamos consumidores responsábeis e informados

Foto: Intermón Oxfam

Un consumidor responsábel é o que procura consumir só o que necesita e se preocupa de que os produtos que adquira sexan medioambientalmente sustentábeis e socialmente xustos.

http://www.economiasolidaria.org/event/2011/03/11/ix_jornadas_de_comerci...

7. Dieta mediterránea

A dieta mediterránea é rica en froitas, verduras, cereais, legumes e peixes, pobre en carne e ausente de precociñados.

<http://www.youtube.com/watch?v=-JWwkiaY1yVg&feature=g-logo-xre>

Actividades

Que vos parece se agora vos reunides novamente co voso grupo de investigación e escolledes cales delas poden ser unha solución aos problemas que identificastes?

Tedes algunha outra alternativa?

Pasemos á acción

Actividades

Con todo o aprendido coas nosas investigacións, tedes ganas de realizar algunha acción (ao nivel individual, coas vosas familias, no centro...) para axudar a unha mudanza neste sistema?